

RPO Rehabilitering, habilitering och försäkringsmedicin
Susanne Almers
Ordförande

2022-04-05

Kunskapsråd eller RSL stab

Årsrapport 2021 för RPO Rehabilitering, habilitering och försäkringsmedicin

Sammanfattande analys

RPO rehabilitering, habilitering och försäkringsmedicin har under 2021 fokuserat på den nationella modellen för kunskapsstyrning med ambitionen att skapa en nationell och sjukvårdsregional plattform för rehabilitering, habilitering och försäkringsmedicin. Programområdet har under året utvecklat sin organisation utifrån den nationella strukturen. Samverkan och kommunikation har varit viktiga områden med syfte att skapa en stabil grund för arbete framåt. Sydöstra sjukvårdsregionen är värd för det nationella programområdet rehabilitering, habilitering och försäkringsmedicin. Värdskapet medför en tydlig förankring mellan den nationella och sjukvårdsregionala nivån. Under året har arbetet i programområdet varit påverkat av pandemin. Kunskaps-, erfarenhetsutbyte samt implementering av kunskapsstöd kring covid -19 har varit aktuellt under året.

Resultat av genomförda aktiviteter

Nedan redovisas genomförda aktiviteter/resultat övergripande inom RPO.

Rehabilitering

Under 2021 har Rehabiliteringsgruppen fortsatt sitt arbete inom flera fokusområden såsom: Nätverk och infrastruktur, samverkan och erfarenhetsutbyte samt utveckling.

Nätverk och infrastruktur

- Digital nätverksträff har genomförts för chefer och verksamhetsutvecklare inom rehabiliteringsområdet i Sydöstra sjukvårdsregionen. Fokus för mötet var att sprida kunskap om vad som är på gång nationellt och sjukvårdsregionalt NPO/RPO Rehab.
- Arbeta med infrastruktur för spridande av kunskap inom och information om RPO Rehabilitering samt utveckling av tydlig aktivitetslogg för vårt arbete har skett under året.

Utvecklingsarbeten och utvecklingstendenser

Utveckling

En rad utvecklingsinsatser/arbeten har initierats och genomförts inom ramen för RPO Rehabilitering.

- Utvecklingsprogrammet ”Framtidens rehabilitering är nära” har skapats/utformats tillsammans med Qulturum Region Jönköping. Sammanlagt 18 medarbetare från rehabiliteringsområdet i SÖSR har deltagit i programmet som varat över 8 månader under året. Syfte med programmet har varit omvärlds- och förbättringskunskap, förändringsledning och implementeringskunskap.
- RAG Artros: Fortsatt utveckling av digitala artrosskolan med stadig ökning av användande i hela sjukvårdsregionen. Även arbete med uppdatering av artrosinformation på 1177 har initierats.
- RAG Smärta: Planering för arbetet finns och arbetsgrupp formerad men uppstart av arbete har skjutits på framtiden pga pandemi-situationen. Spridande av goda exempel från Region Kalmar har lett till ett projekt avseende långvarig smärta i Region Jönköping.
- RAG Hjärta: I samverkan med RPO Hjärta har gemensamt sjukvårdsregionalt arbete startat upp med syfte att utveckla förutsättningarna för rehabilitering för patienter med hjärtsjukdom.
- Lipödem: Sjukvårdsregional arbetsgrupp, på uppdrag från Samverkansnämnden/AU RSL, att ta fram gemensam patientinformation och sjukvårdsregionala riktlinjer för primärvårdsnivån har formerats och genomfört arbete i samverkan med RPO Primärvård.
- FLDV (Första linjens digitala vård): Planerings-, formerings- och förberedelsearbete inför införande av första linjens digitala vård (FLDV) inom rehabiliteringen har skett i tät samverkan.
- RAG Nivåstrukturering Rehabiliteringsmedicin: mål att skapa en sjukvårdsregional nivåstrukturering avseende rehabiliteringsmedicinska insatser i SÖSR
- Gemensamt arbete i SÖSR avseende rehabilitering i slutenvård för patienter med ryggmärgs- och svåra hjärnskador.
- RAG Trauma: Gemensamt genomförande av förstudie för traumarehabilitering. Planeras färdig våren 2022.
- Socialstyrelsen har beslutat om fördelning av uppdraget för Nationell högspecialiserad vård (NHV) inom primär ryggmärgsskaderehabilitering i slutenvård. Uppdraget gick till fyra enheter och tyvärr hamnade inget uppdrag i Sydöstra sjukvårdsregionen. Detta innebär stora förändringar för ryggmärgsskaderehabiliteringen i sydöstra sjukvårdsregionen. Detta är ett viktigt område för arbetet inom RPO under år 2022 och framöver.
- RAG FoU: Gruppen planerade och arrangerade två dagars utbildning i synrehabilitering för Sydöstra sjukvårdsregionens rehabiliteringspersonal och för berörda ögonkliniker/syncentraler, ca 90 personer deltog.

Gruppen har diskuterat möjliga forskningsområden inom synrehabilitering för personer med förvärvad hjärnskada och skrev även en projektplan för ansökan om FORSS-medel, gruppen beviljades 75 000:-.

Gruppen har haft handledarmöten med såväl en fysioterapeut och en neuropsykolog i Jönköping. Båda dessa medarbetare kommer att publicera sina studier.

Gruppen har uppdaterat specialiserade kliniska kunskapsstöd.

Resultat av samverkan

Samverkan

- Stor samverkan under året har skett både nationellt och sjukvårdsregionalt med fokus ffa. på postcovid-rehabilitering. Fokus för samverkan har varit att dela med sig av ny kunskap och erfarenheter från rehabiliteringsområdet för Covid-19 patienter.
- Samverkan har initierats med RCC (Regionalt cancercentrum) för dialog och samverkan kring utveckling av cancerrehabilitering
- Samverkan/dialog med Life science och forskningsdirektörerna i SÖSR har initierats med syfte att se hur vi tillsammans kan utveckla och stärka rehabiliteringsforskningen i sjukvårdsregionen.
- Gemensamt arbete med att utse representation i olika nationella arbetsgrupper (NAG) och arbeten med t.ex. nationella riktlinjer har skett. Likaså att inhämta synpunkter på remisser på vårdförlopp etc. utifrån nationella initiativ inom kunskapsstyrningsområdet.

Habilitering

Fyra fokusområden vilka beskrivs nedan har varit aktuella för 2021.

Utvecklingsarbeten och utvecklingstendenser

- RAG habilitering som arbetat fram informationsmaterial omkring IF Intellektuell funktionsnedsättning. Ett material som riktar sig till patient som barn, som ungdom och som vuxen. Materialet är skrivet på ett lättförståeligt sätt, översatt till flera språk och bildspråk. Materialet håller nu på att spridas i de tre regionerna.
- Alla vuxna patienter med Cerebral Pares ska få en adekvat bedömning och åtgärd så att de inte riskerar kontrakturer, höftledsluxationer eller smärtproblematik och får en god livstillfredsställelse med en så bra delaktighet som möjligt i dagliga aktiviteter och samhället. Programområdets ambition har varit att arbeta tillsammans med RPO rörelsehinder där många ortopedier ingår. Arbetet i samverkan med dem har inte kunnat prioriteras under 2021 då frågan om att jobba upp någon form av spasticitets-mottagning inom varje Region har varit prioriterat. Region Östergötland har redan en sådan

mottagning och under 2021 har det påbörjats arbeten omkring att tillskapa något liknande både i Region Jönköping och Region Kalmar.

Resultat av samverkan

- Två fokusområden handlade om att lära känna varandra och varandras verksamheter inom sydöstra sjukvårdsregionen, samt att diskutera digitala lösningar som ska göra habilitering lättillgänglig. Detta skulle göras vid planerade fysiska träffar med Verksamhetschefer, enhetschefer och verksamhetsutvecklare från de olika regionerna. Uppstarten har blivit fördröjd pga pandemin men är planerad till 2022.

Försäkringsmedicin

Under 2021 har försäkringsmedicinska gruppen arbetat främst inom två områden:

- Ett strukturerat arbetssätt i sjukskrivnings och rehabiliteringsprocessen – STARS
- Patientinformation på 1177.se

Resultat

Medicinsk kvalitet och tillgänglighet

Ett strukturerat arbetssätt i sjukskrivnings och rehabiliteringsprocessen som benämns STARS har tagits fram av regionerna gemensamt. STARS innebär att en tidslinje följs i sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen och varje tidpunkt (dag 1-90) är kopplat till ett metodstöd. Metodstödet innehåller anvisningar, information och förslag om vad som bör beaktas och göras vid varje tidpunkt. Arbetssättet är allmänt tillämpligt inom enheter med olika förutsättningar samt enkelt att implementera och vidmakthålla. Arbetssättet gagnar såväl patient som den enskilde vårdgivarens arbetssituation. En för patienten trygg och tydlig sjukskrivning där patientens egen kraft och delaktighet stärks. Arbetssättet ska i första hand prövas och därefter implementeras i sydöstra sjukvårdsregionen. En ytterligare målsättning är att arbetssättet integreras i de programområden och personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp (PSVF) där sjukskrivning är vanligt förekommande. Gruppen har under året förberett och planerat för uppstart av en forskningsstudie.

Patientinformation inom området försäkringsmedicin har tagits fram i samverkan med 1177.se. Texten innehåller relevant information inom området försäkringsmedicin med syfte att stödja och delaktiggöra den enskilda individen i dess sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess.

Utgångspunkten har varit att stärka ett personcentrerat förhållningssätt.

Gruppen har också tagit del av ett preliminärt resultat från ESF-projektet ”Koll på förmåga stöd till förändring”. Projektet vänder sig till personer med försörjningsstöd som står allra längst bort från arbetsmarknaden. Dessa personer har varit sjukskrivna sedan många år tillbaka och tar stora resurser från hälso-och sjukvården. Många av dessa har även sökt sjukersättning, men fått avslag. Sakkunnig läkare inom sydöstra sjukvårdsregionen arbetar som läkare för projektet. Projektets preliminära resultat är att dessa personer till stor del, kan fås att återgå i arbete när sjukersättning inte är ett alternativ mot självförsörjning. Genom en aktiv samverkan mellan vården och sociala förvaltningar finns möjlighet, inte bara för ekonomiska vinster, utan även för våra innevånare till en förbättrad hälsa.

Projektet är ett samverkansprojekt mellan socialtjänsten/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsavdelningen i Jönköping kommun. Genom samverkan mellan myndigheter och organisationer i projektet uppnås ökad helhetssyn på individens totala situation vilket kan förändra arbetet mot proaktiva insatser och därmed minskad tid i offentlig försörjning. Det slutliga resultatet från projektet som kommer till hösten 2022, kan ligga till grund för framtida utvecklingsarbete inom sydöstra sjukvårdsregionen.

Resultat av samverkan

Arbetsstättet STARS har testats i alla tre regioner och ska nu utvärderas. En forskningsstudie (STARS-studien) har inletts januari 2022. Studien sker i samverkan mellan regionerna, Linköpings universitet och Hälsohögskolan i Jönköping.

I samverkan mellan RPO och 1177.se har patientinformation inom området försäkringsmedicin tagits fram och publicerats på 1177.se.

Nationell nivå

RPO har haft en tydlig koppling till NPO under året. RPO har utgjort remissinstans och nominerat representanter till en rad nationella arbeten.

Sydöstra sjukvårdsregionen står som värd för vårdförloppet TBI via NPO rehabilitering, habilitering och försäkringsmedicin

NPO rehabilitering, habilitering och försäkringsmedicin har ett samordnande huvudansvar och är:

- Ansvarig för att vårdförloppet är kvalitetssäkrat och förankrat i ledningsgruppen och därmed i de fyra uppdragsgivande NPO enligt beskrivet mandat, innan remiss och beslut om godkännande av vårdförlopp
- Har ett övergripande förvaltningsansvar efter att vårdförloppet är beslutat och är kontaktperson. Initierar behov av revidering på eget eller annan NPO:s initiativ
- Är ordförande i ledningsgruppen som ansvarar för att utarbeta vårdförloppet
- Huvudansvarigt NPO ska inte agera på egen hand utan att stämma av med övriga uppdragsgivande NPO

- Sydöstra sjukvårdsregionen har bistått med processledare för vårdförloppet.

Sjukvårdsregional nivå

Nätverkande i SÖSR öppnar upp för att lära av varandras verksamheter och att arbeta mer jämlikt inom vård och rehabilitering i SÖSR. Gemensamma projekt såsom att utveckla information på 1177, digital artrosskola, mm är värdeskapande och kommer en större målgrupp till del än om varje region gjort egna arbeten. Detta ökar förutsättningar till jämlik rehabilitering i hela regionen samt förutsättningar att spida goda exempel med goda resultat.

Regionnivå

Under 2021 har arbetet med att implementera kunskap samt stärka rehabkedjan över huvudmannagränser fortsatt. Infrastruktur med mötesplatser är på plats i flera avseenden.

Patienter och närstående

Medverkan av patientföreträdare har skett vid genomförda aktiviteter såsom projektet inom Rehabmedicin med ryggmärgsskador och svåra hjärnskador inom slutenvården. Patientföreträdare har även deltagit vid framtagande av material till digital artrosskola, i arbetet kring Lipödem samt i arbetet med tema smärta på 1177. Inom RPO arbetet har det succesivt blivit ett ökat fokus på att ha med patientföreträdare. Patientföreträdarnas medverkan påverkar arbetet i våra arbetsgrupper på ett positivt sätt och får oss att gemensamt tänka både utifrån ett patient- och ett systemperspektiv